

Надруковано:

Інноваційна професійна освіта. – Випуск 1(2). – Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) Інституту професійної освіти НАПН України (29 квітня, 17-20 березня 2022 р.) / Інститут професійної освіти НАПН України; за ред. В.О. Радкевич. – Київ: ІПО НАПН України, 2022. – 279 с. С. 221-224

URL: <https://cutt.ly/e89eu4d>

УДК 37.018:[005.942:37]:[341.38+316.485.26]

ОСВІТНІЙ КОНСАЛТИНГ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Зоя Рябова,

доктор пед. наук, професор,
головний науковий співробітник
лабораторії зарубіжних систем
професійної освіти і навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
<http://orcid.org/0000-0001-9373-7121>

Анотація. В постійно змінюваному середовищі активізуються процеси адаптації і трансформації освітньої діяльності закладу й професійної діяльності учасників освітнього процесу. Освітній консалтинг в управлінні закладом професійної (професійно-технічної) освіти спрямований на підтримку учасників освітнього процесу через спілкування, зустрічі та сприяння ухваленню ними рішень щодо ефективного функціонування закладу освіти в умовах невизначеності.

Ключові слова: професійна освіта, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, освітній консалтинг, стан невизначеності, адаптивне управління.

Educational consulting in the management of educational institutions under uncertainty

Zoia Riabova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Chief Researcher of the Laboratory of Foreign Systems
of Vocational Education and Training,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine,

Abstract. In a constantly changing environment, the processes of adaptation and transformation of educational activities of the institution and professional activities of participants in the educational process are intensified. Educational consulting in the management of professional (vocational) education is aimed at supporting participants in the educational process through communication, meetings and assistance in making decisions on the effective functioning of the educational institution in conditions of uncertainty.

Keywords: vocational education, professional (vocational) education institutions, educational consulting, state of uncertainty, adaptive management.

Умови, в яких сьогодні працюють заклади освіти, у т.ч й заклади професійної (професійно-технічної) освіти, є умовами невизначеності. Невизначеність, за словниками, є певним сумнівом у чомусь, або недостатньою поінформованістю про вірогідність майбутніх подій. Сьогодні

умови невизначеності пов'язані із воєнним станом, що характеризуються відсутністю досвіду діяльності в таких обставинах та невпевненістю в своїх діях. Ці умови активізують процеси щодо зміни філософії та пріоритетів життєдіяльності особистості. В постійно змінюваному середовищі активізуються й процеси адаптації та трансформації освітньої діяльності закладу й професійної діяльності учасників освітнього процесу.

Стан невизначеності – це певний відрізок часу, в проміжок якого відчувається невпевненість щодо майбутнього, або яким буде результат діяльності (роботи). В умовах сьогодення він характеризується тим, що відбувається організація та перебіг освітнього процесу в стані постійного оновлення як змісту так і форм та пролонгованої адаптації учасників освітнього процесу до роботи в умовах воєнного стану.

Для забезпечення продуктивного функціонування закладу освіти в умовах невизначеності необхідна певна трансформація засобів та способів взаємодії учасників освітнього процесу.

У першу чергу, відбувається трансформація системи управління закладом та її переорієнтація на адаптивні засади. Під *адаптивним управлінням*, за Г. Єльніковою, розуміють взаємоадаптацію (приспосовування) суб'єктів діяльності (учасників освітнього процесу), що відбувається внаслідок взаємовпливів на основі діалогу (полілогу). У наслідок чого формується мета діяльності, поєднуються зусилля кожного й узгодження дій для її досягнення (Yelnykova, & Ryabova, 2021).

Тобто, це такий вид управління, при якому відбувається забезпечення успішної адаптації кожного учасника освітнього процесу як до зовнішніх впливів так і до змін у внутрішньому стані як власному так і в колективному, вироблення спільної мети. На сьогодні, в умовах воєнного стану (умовах невизначеності) провідним завданням керівника закладу освіти, наскільки можливо, допомогти кожному відчувати себе в безпеці.

Одним із таких засобів, що сприятиме досягненню вищезазначеного є надання консалтингових послуг. Консалтинг (2019), від англ. consulting – консультування, це діяльність з консультування тих, хто потребує допомоги, або це консультація з широкого кола питань, як для професійної діяльності так і для адаптації життєдіяльності в умовах невизначеності. Загально консалтинг розуміють як діяльність з консультування представників системи управління організацією (у т.ч. й закладом професійної (професійно-технічної) освіти) у професійній сфері. Актуальними є напрями консультування з фінансової, комерційної, юридичної, технологічної, технічної, проєктної, експертної, освітньої чи виробничої діяльності. Провідною метою консалтингу є допомога системі управління в досягненні визначених цілей та розв'язанні поставлених завдань діяльності закладу освіти.

Підкреслимо, що освіта – це певна пізнавальна діяльність особистості щодо набуття знань, умінь, способів діяльності, певних компетентностей. Ураховуючи зазначене ми визначаємо *сутність освітнього консалтингу* як процесу спільної взаємодії надавача та отримувача послуги консультування й ухвалення рішення щодо вирішення будь-яких питань життєдіяльності особистості, у т.ч. професійної діяльності. Основним засобом надання

консультаційних послуг є проведення діагностики стану питання, щопотребує вирішення (Борова, Рябова, Кравченко, & Почуєва, 2019).

Освітній консалтинг має свою класифікацію. В основному за предметом консультування. Наприклад, це можуть бути питання професійного розвитку в умовах невизначеності; фінансові та грантові питання, питання управління проєктною діяльністю закладу тощо. Крім того, освітній консалтинг може мати підставу для класифікації за методом надання консалтингових послуг: процесне консультування (індивідуальне); експертне консультування (аудит); навчальне консультування (тренінги, семінари тощо).

Освітній консалтинг, як і будь-яка послуга, має свій продукт. В умовах невизначеності, для закладу професійної (професійно-технічної) освіти найбільш затребуваними є такі продукти консалтингових послуг: розробка стратегії діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти в умовах невизначеності; з'ясування контингенту закладу та визначення шляхів залучення споживачів послуг, що надає заклад; управління розвитком інтелектуального потенціалу закладу освіти (на основі використання технології менеджменту знань); оптимізація діяльності закладу: як розробити освітню програму закладу, яка сприятиме створенню унікального продукту діяльності; підготовка, реалізація та експертиза як інвестиційних так і грантових проєктів; дослідження освітніх потреб та формування відповідних освітніх послуг; організація та супровід дуального навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти та ін.

Освітній консалтинг в управлінні закладом професійної (професійно-технічної) освіти спрямований на вирішення провідного завдання: підтримати учасників освітнього процесу через спілкування, зустрічі й сприяти ухваленню ними рішень щодо ефективного функціонування закладу в умовах невизначеності.

Список використаних джерел:

- Консалтинг (2019). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Консалтинг>
- Борова, Т. А., Рябова, З. В., Кравченко, Г. Ю., & Почуєва, О. О. (2019). *Педагогічний консалтинг: навчальний посібник*. Луцьк: Терен.
- Yelnykova, H., & Ryabova, Z. (2021). Adaptive technologies for training of specialists. *IOP Conf. Ser.: Mater. Sci. Eng.* 1031 012125. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/1031/1/012125/pdf>

